

Ár 2012, föstudaginn 8. júní er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 15/2012**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 31. janúar 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 31. janúar 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 2. febrúar 2012, var kvörtunin send varnaraðila, og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust þann 5. mars 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 7. mars 2012, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 8. júní 2012.

II.

Málsatvik.

Þann 7. júní 2006 gerðu varnaraðili og A með sér bílasamning nr. X um leigu á bifreiðinni B. Fram kom að um gengistryggðan samning væri að ræða.

Kaupverð bifreiðarinnar var kr. 1.800.000 og leigugreiðsla við undirritun 90.000. Stofngjald var kr. 64.125 og vextir frá útborgun kr. 8.807. Samningsfjárhæð var því kr. 1.782.932. Mánaðarlegar leigugreiðslur með seðilgjaldi á tímabilinu 5. ágúst 2006 til 5. júlí 2013 voru kr. 26.552. Þá kom eftirfarandi fram: „*Samningur þessi er gengistryggður og eru allar fjárhæðir bundnar erlendum/innlendum myntum í eftirfarandi hlutföllum og taka mið af þeim á hverjum tíma: USD 15%, JPY 10%, EUR 20%, CHF 5%, ISK 50%. Gengi/vísitala gjaldmiðla miðast við útborgunardag samnings. Leigugjald tekur breytingum á gengi og vöxtum skv. 7. grein samnings þessa.*“

Í 7. gr. kom fram að væri samningurinn óverðtryggður væru vextir tilgreindir í 4. gr. Væru leigugreiðslur þá óverðtryggðar. Varnaraðila var heimilt að endurreikna vaxtahluta þeirra sbr. greiðsluáætlun skv. gjaldskrá varnaraðila á hverjum tíma. Á útgáfudegi leigureiknings skyldu vextirnir endurskoðaðir og giltu þeir fyrir það tímabil sem reikningurinn hljóðaði á. Leigugreiðslur tækju breytingum á

leigutímanum í samræmi við það. Þá kom fram að væri samningurinn verðtryggður væru vextir við upphaf samnings tilgreindir í 4. gr. Leigan væri þá skv. sömu grein bundin vísitölu neysluverðs og skyldi því á hverjum gjalddaga leigu eða lokagreiðslu bera vísitöluálag. Vísitöluálagið skyldi miðast við breytingu frá vísitölu neysluverðs sem væri grunnvísitala samningsins skv. 4. gr. til þeirrar vísitölu sem í gildi væri á hverjum gjalddaga. Aldrei skyldi þó miða við vísitölu sem lægri væri en grunnvísitala samningsins. Væri samningurinn gengistryggður væri varnaraðila heimilt að endurreikna hina gengistryggðu leigu skv. breytingum sem yrðu á LIBOR vöxtum þess erlenda eða þeirra erlendu gjaldmiðla sem leigan væri greidd í. Leigan var innheimt í ISK og við útreikning leigu skyldi leggja til grundvallar skráð sölugengi Seðlabanka Íslands á viðkomandi gjaldmiðli eða gjaldmiðlum við útgáfudag reiknings.

Fram kom í greiðsluáætlun bílasamnings A að vextir af ISK væru 7%. Tekið var fram í greiðsluáætluninni að áætlunin væri skv. nógildandi vöxtum og gjaldskrá F og m.v. verðbólguþá.

Þann 25. júní 2007 tók sóknaraðili yfir réttindi og skyldur A á grundvelli samningsins sem hélst að öðru leyti óbreyttur. Í greiðsluáætlun kom fram að ISK vextir væru 8,7%. Gerður var sams konar fyrirvari og áður. Þann 2. júlí 2008 leysti nýr leigutaki, C, kæranda undan samningnum og yfirtók skyldur leigutaka samkvæmt honum.

Þann 16. janúar 2006 gerðu varnaraðili og D með sér bílasamning nr. Y um leigu á bifreiðinni E. Fram kom að umræddur samningur væri gengistryggður.

Kaupverð bifreiðarinnar var kr. 2.239.000. Leigugreiðsla við undirritun kr. 0. Stofngjald var kr. 83.963 og vextir frá útborgun kr. 7.935. Samningsfjárhæð var því kr. 2.330.897. Þá kom fram að greiðsla frá 5. mars 2006 í 84 skipti væri kr. 33.998. Skilmálar þess samnings voru að öðru leyti sambærilegir skilmálum áður nefnds samnings. Í greiðsluáætlun kom fram að ISK vextir væru 6,5% og tekið fram að áætlunin væri skv. nógildandi vöxtum og gjaldskrá F m.v. verðbólguþá.

Samningur nr. Y var yfirtekinn tvisvar af nýjum leigutökum áður en sóknaraðili tók samninginn yfir, í óbreyttri mynd, þann 2. júlí 2008. Ekki er ljóst hverjir ISK vextir voru þá.

Þann 28. desember 2011 fór sóknaraðili þess á leit við varnaraðila að bílalan sem hvíldi á bifreiðinni E yrði lagfært í samræmi við úrskurð áfrýjunarnefndar neytendamála nr. 10/2010, sérstaklega varðandi verðtryggða hluta lánsins. Þann 3. janúar 2012 óskaði hann eftir að lán á bifreiðinni B yrði einnig leiðrétt. Þann 12. janúar 2012, hafnaði varnaraðili kröfu sóknaraðila.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 31. janúar 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst leiðréttingar á höfuðstól bílalána vegna B og E, hjá varnaraðila. Vísar sóknaraðili til þess að um svokölluð 50/50 lán hafi verið að ræða, þ.e. 50% erlend og 50% íslensk. Samkvæmt samningnum sé íslenski hlutinn ekki verðtryggður en sé samt rukkaður þannig. Krafist sé leiðréttingar á höfuðstól sem nemi vísitölu og einnig vegna ofgreiddra greiðslna og vaxta ásamt dráttarvöxtum þar ofan á. Sóknaraðili kveður þetta vera ansi flókna útreikninga en lauslega sé þetta einhvers staðar á bilinu 6-700 þúsund sem beri að lækka höfuðstólinn. Vísar

sóknaraðili til ákvörðunar Neytendastofu nr. 34/2010, sbr. úrskurð áfrýjunarnefndar neytendamála nr. 10/2010 máli sínu til stuðnings.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að öllum kröfum sóknaraðila verði vísað frá nefndinni. Til vara krefst varnaraðili þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Til stuðnings aðalkröfu sinni vísar varnaraðili til e-liðar 6. gr., sbr. 7. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Grundvallast það á því að kröfugerð sóknaraðila sé afar óljós og órökstudd og kvörtunin í heild afar illa upplýst. Ekki sé tilgreind fjárhæð kröfu né gerð krafa um viðurkenningu á tilteknum réttindum. Þá sé í rökstuðningi fyrir kröfunni einungis vísað til tiltekinna ákvörðunar Neytendastofu og úrskurðar áfrýjunarnefndar en með engum hætti tilgreint hvernig þau mál tengist kröfu sóknaraðila né sýnt fram á með hvaða hætti þau styðji kröfu hans. Þá vísar varnaraðili til þess að í rökstuðningi sóknaraðila fyrir kvörtuninni sé vísað til bílasamninga vegna bifreiðarinnar B sem sóknaraðili tiltaki að hann hafi verið greiddandi að frá júlí 2006 til júlí 2007 og vegna bifreiðarinnar E sem sóknaraðili kveðst hafa tekið yfir í júlí 2007 og sé enn greiddandi að. Hið rétta sé hins vegar að sóknaraðili tók yfir samning vegna bifreiðarinnar B í júní 2007 og greiddi af þeim samningi fram til júlí 2008 þegar hann tók yfir samning vegna bifreiðarinnar E.

Til stuðnings varakröfu sinni vísar varnaraðili til þess að kröfur vegna tímabilsins fyrir 31. janúar 2008 séu fyrndar, sbr. 3. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda, þar sem liðin séu meira en fjögur ár frá því að fyrningarfrestur þessara krafna byrjaði að líða.

Að auki vísar varnaraðili til þess að samningsform það sem um ræði sé staðlað og taki jafnt til óverðtryggðra bílasamninga, verðtryggðra bílasamninga og til gengistryggðra bílasamninga. Bendir varnaraðili á að í tilvikum samninga sóknaraðila hafi verið fyllt inn efst í hægra horn samninganna á þann hátt að um gengistryggð lán væri að ræða en nákvæmara hefði verið að tiltaka að lánin væru að hluta verðtryggð. Sé horft til viðskipta aðila í heild og önnur gögn sem tekið hafi verið mið af við lánveitingarnar fari ekki á milli mála að miða hafi átt við að íslenski hlutinn væri verðtryggður. Varnaraðili taldi ákvæði samninganna taka af allan vafa um hvernig ætti að reikna skuldbindingar í ISK, sbr. 7. gr. og 4. gr. samninganna.

Þá bendir varnaraðili á að það hafi verið forsenda af hans hálfu að vextir væru skv. gjaldskrá F, í takt við markaðsvexti á hverjum tíma og mátti sóknaraðila vera þessi forsenda ljós. Um hafi verið að ræða verulega forsendu sem hafi verið ákvörðunarástæða af hálfu varnaraðila. Verðtrygging hafði úrslitaáhrif á samning aðila um vaxtakjör. Sjáist það vel á þeirri staðreynd að mun hærri vextir hafi verið í boði á þeim samningum sem ekki hafi verið verðtryggðir. Öllum aðilum hafi mátt vera ljóst að varnaraðili hafi ekki verið að lána fjármuni langt undir lægstu vöxtum sem Seðlabankinn birti á grundvelli 10. gr. vaxtalaga.

Byggir varnaraðili á því að sóknaraðili hafi þekkt forsenduna hvað varðar verðbótapáttinn og vitað að hún hafi verið ákvörðunarástæða fyrir vaxtakjörum samningsins af ISK. Verði að telja að góður og gegn maður hafi fyllilega gert sér grein fyrir því að verðtrygging bílasamninganna hafi verið forsenda vaxtakjaranna. Tekur varnaraðili fram að við gerð bílasamninganna skrifuðu leigutakar upp á ákvæði í greiðsluáætlun þar sem fram kom að vextir væru skv. gjaldskrá F og að allur kostnaður og gjöld fylgdu gjaldskrá F. Í gjaldskránni sjálfri hafi verið að finna ákvæði

þar sem fram hafi komið að lán í ISK til 60 mánaða eða lengri tíma væru ávallt verðtryggð. Umræddir samningar hafi báðir verið til 84 mánaða og því reiknaðir verðtryggðir vextir á ISK hluta samningsgreiðslna.

Varnaraðili vísar til þess að umræddir samningar hafi ávallt verið reiknaðir upp með neysluvísitölu. Getur varnaraðili þess að upphaflegir viðsemjendur F hafi aldrei gert neinar athugasemdir við það. Sóknaraðili yfirtók síðar samningana og hvað hann varði höfðu greiðsluseðlar verið sendir til hans um langa hríð þar sem gerð hafi verið nákvæmlega grein fyrir fjárhæð verðbótaþáttarins án þess að athugasemdir bærust frá honum. Þetta tómlæti bendi til þess að hann hafi gert sér grein fyrir verðbótaþættinum og sætt sig við hann.

Bendir varnaraðili á að á greiðsluáætlun sem fylgdi samningi nr. X komi fram að vextir af ISK væru 7% sem beri saman við verðtryggða vexti félagsins á þeim tíma. Á greiðsluáætlun sem fylgdi yfirtökusamningnum komi fram að vextir af ISK væru 8,7% sem beri saman við verðtryggða vexti F á þeim tíma. Sömu sögu megi segja um samning nr. Y. Leigutaka mátti því vera ljóst að um verðtryggða vexti væri að ræða, enda hafi þeir verið í samræmi við verðtryggða vexti á lánamarkaðnum og verðtryggða vexti skv. gjaldskrá varnaraðila á hverju tímabili.

Þá vísar varnaraðili til þess að sanngjarnt sé og eðlilegt með hliðsjón af skiptingu áhættu að verðtrygging sé reiknuð á ISK hluta samninganna. Önnur niðurstaða leiði til þess að gæðum verði mjög misskipt. Verðtryggingin hafi verið forsenda þess að hægt hafi verið að bjóða svo lága vexti og raun varð á og verði niðurstaðan sú að bannað verði að reikna verðtryggingu á ISK hluta samninganna þá fái sóknaraðili fjármögnun með kjörum sem engum öðrum hafi boðist, á kostnað lánveitanda. Þá yrði um óeðlilegan hagnað að ræða sem færi þvert gegn sanngirnissjónarmiðum.

Þá vísar varnaraðili til 3. mgr. 14. gr. laga nr. 121/1994 um neytendalán. Þar komi fram að ákvæði 1. og 2. mgr. 14. gr. gildi ekki ef lánveitandi geti sannað að neytanda hefði mátt vera ljóst hver lántökukostnaðurinn átti að vera.

Varnaraðili bendir á að sóknaraðili vísi til úrskurðar áfrýjunarnefndar neytendamála nr. 10/2010 og haldi því fram að þar hafi verið komist að þeirri niðurstöðu að varnaraðila hafi ekki verið heimilt að rukka íslenskan hluta bílasamnings með verðtryggingu. Þetta sé ekki allskostar rétt. Rétt sé að Neytendastofa og síðar áfrýjunarnefnd neytendamála töldu að varnaraðili hefði brotið gegn ákvæðum 5. gr. og 2. mgr. 6. gr. laga nr. 121/1994 og ákvæðum 5. og 8. gr. laga nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, með því að tilgreina ekki í bílasamningi hvort íslenskur hluti lánsins væri verðtryggður eða óverðtryggður og var varnaraðila bönnuð notkun á umræddum samningsskilmálum. Varnaraðili taldi að ekki fælist í niðurstöðunni tilmæli um að endurreikna umræddan samning. Neytendastofa hafi fengið andmælarétt fyrir áfrýjunarnefndinni. Í athugasemdum Neytendastofu hafi komið skýrt fram að aðilar máls verði sjálfir að semja um uppgjör á samningi sínum á milli. Þá komi ekkert fram í ákvörðunarorði Neytendastofu að óheimilt sé að reikna lánið áfram með verðtryggingu. Að mati áfrýjunarnefndarinnar var ekki leyst úr því í málinu hvaða vexti bæri að greiða af láninu enda hafi engu verið slegið föstu um það í hinni kærðu ákvörðun. Þannig hafi engin afstaða verið tekin til þess hvernig haga bæri uppgjöri aðila eða hvernig túlka ætti samning aðila á einkaréttum grundvelli.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að íslenskum hluta bílasamninga sóknaraðila hjá varnaraðila, nr. X og Y.

Varnaraðili fer fram á að kröfum sóknaraðila verði vísað frá á grundvelli e-liðar, sbr. 7. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Verður ekki fallist á með varnaraðila að vísa beri málinu frá þar sem kröfugerð sóknaraðila sé afar óljós, órökstudd og illa upplýst. Lesa má út úr kvörtun sóknaraðila að þess sé krafist að bílalán nr. X og Y, verði endurreikuð út frá þeirri forsendu að sá 50% hluti þess, sem sé lán í íslenskum krónum njóti ekki verðtryggingar. Hefur málalíbúnaður varnaraðila fyrir nefndinni enda miðast við þennan skilning.

Í bílasamningum sóknaraðila nr. X og nr. Y kom fram í fyrirsögn að þeir væru gengistryggðir. Í 4. gr. samninganna sagði einnig að þeir væru gengistryggðir. Þá sagði í 7. gr. að í fyrirsögn samnings og í 4. gr. hans kæmi fram hvort hann væri verðtryggður, óverðtryggður eða gengistryggður. Samkvæmt þessu er því ljóst að um gengistryggða samninga var að ræða. Eigi samningur að vera verðtryggður verður að mæla skýrlega fyrir um það í samningi. Verður því að telja að varnaraðila hafi ekki verið heimilt að verðtryggja greiðslur samkvæmt samningunum enda gerðu aðilar með sér gagnkvæma samninga sem voru gengistryggðir. Er þessi niðurstaða í samræmi við tilvitnaða niðurstöðu áfrýjunarnefndar neytendamála í máli nr. 10/2010.

Ekki verður fallist á með varnaraðila að *nákvæmara* hefði verið að tilgreina að lánin væru að hluta verðtryggð, enda verður ekki af samningum aðila ráðið að ætlunin hafi verið að verðtryggja íslenska helming lánsins. Þvert á móti var einungis tilgreint að samningurinn væri gengistryggður og hefði varnaraðila sem fjármálastofnun verið í lófa lagið að semja um verðtryggingu við sóknaraðila og taka fram í samningi, hafi það verið ætlun hans. Þá hefur varnaraðila ekki tekist að sanna að sóknaraðila hafi mátt vera ljóst hver lántökukostnaðurinn átti að vera, að mati varnaraðila, þannig að 3. mgr. sbr. 1. og 2. mgr. 14. gr. laga nr. 121/1994 um neytendalán ætti við.

Verður í ljósi alls framangreinds að fallast á með sóknaraðila að endurreikna beri samninga nr. X og Y miðað við þá forsendu að þeir séu ekki verðtryggðir.

Telja verður að krafa sóknaraðila sé um endurgreiðslu ofgreidds fjár. Sóknaraðili tók yfir samning nr. X þann 25. júní 2007. Sóknaraðili tók yfir samning nr. Y þann 2. júlí 2008. Sóknaraðili beindi kvörtun sinni til úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki þann 31. janúar 2012 og sleit með því fyrningu, sbr. 16. gr. laga nr. 150/2007 um fyrningu kröfuréttinda. Krafa sóknaraðila um endurgreiðslu ofgreidds fjár stofnaðist að hluta til í gildistíð laga nr. 14/1905 um fyrning skulda og annarra kröfuréttinda en samkvæmt 28. gr. öðluðust lög nr. 150/2007 gildi þann 1. janúar 2008. Lög þau gilda einvörðungu um þær kröfur sem stofnast eftir gildistöku laganna.

Samkvæmt 1. mgr. 5. gr. laga nr. 14/1905 telst fyrningarfrestur frá þeim degi er krafa varð gjaldkræf. Krafa sóknaraðila á hendur varnaraðila varð gjaldkræf þegar sóknaraðili innti greiðslur samkvæmt samningnum, af hendi. Samkvæmt 5. tölul. 3. gr. laganna fyrnist krafa um endurgjald sem maður hefur greitt í rangri ímyndun um skuldbindingu á fjórum árum. Verður því að telja að krafa sóknaraðila til endurgreiðslu vegna greiðslna skuldabréfs nr. X fram til 1. janúar 2008 sé fyrnd.

Samkvæmt lögum nr. 150/2007 er meginreglan fjögurra ára fyrningarfrestur. Í III. kafla laganna er mælt fyrir um viðbótarfresti. Segir í 10. gr. að hafi kröfuhafi ekki haft uppi kröfu sökum þess að hann skorti nauðsynlega vitneskju um kröfuna eða skuldarann, fyrnist krafa hans aldrei fyrr en einu ári eftir þann dag þegar kröfuhafi fékk eða bar að afla sér slíkrar vitneskju. Í greinargerð sem fylgdi því ákvæði kemur fram sá skilningur að lykilatriði í þessu sambandi sé raunveruleg vitneskja

kröfuhafans, en viðbótarfrestur getur einungis komið til ef hann skortir „nauðsynlega vitneskju“ um kröfuna. Krafa sóknaraðila byggir á þeirri röksemdafærslu að hún hafi aldrei skuldbundið sig til að greiða verðbætur. Verður í því ljósi ekki talið að sóknaraðili hafi sýnt fram á að ákvæði kaflans eigi við og ber því að miða við fjögurra ára fyrningarfrest kröfu sóknaraðila. Þar sem fyrningu var, eins og áður sagði, slitið þann 31. janúar 2012 verður að miða við að endurgreiðslukröfur sóknaraðila sem til urðu fyrir 31. janúar 2008 séu fyrndar.

Í ljósi alls framangreinds verður fallist á með sóknaraðila að varnaraðila beri að endurreikna höfuðstól lána nr. X og Y, út frá þeirri forsendu að 50% hluti þess, sem sé lán í íslenskum krónum, njóti ekki verðtryggingar. Skal við það miðað að endurgreiðslukröfur vegna greiðslna sem inntar voru af hendi fyrir 31. janúar 2008 og runnu að hluta til greiðslu verðbóta séu fyrndar.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Varnaraðila, F, ber að endurreikna höfuðstól lána sóknaraðila, M, nr. X og Y, út frá þeirri forsendu að sá 50% hluti þess sem er lán í íslenskum krónum njóti ekki verðtryggingar. Endurútreikningurinn sætir þeirri takmörkun að endurgreiðslukröfur vegna greiðslna sem inntar voru af hendi fyrir 31. janúar 2008 og runnu að hluta til greiðslu verðbóta teljast fyrndar.

Reykjavík, 8. júní 2012

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir